

N:o 27.

Ank. till Riksd. kansli den 16 maj 1903, kl. 11 f. m.

Första Kammarens tillfälliga utskotts n:o 1 utlåtande n:o 13, med anledning af Andra Kammarens beslut på grund af väckt motion om skrifvelse till Konungen angående innehållet i prästbetyg.

Andra Kammarens tillfälliga utskott n:o 1 yttrar sig angående herr P. P. Waldenströms motion n:o 173 sålunda:

Såsom skäl för borttagandet af rubriken kristendomskunskap anför motionären följande.

»I nu brukliga formulär till prästbetyg förekommer en rubrik: kristendomskunskap. En vidt utbredd och sannolikt allmän sed bland prästerskapet är att helt enkelt öfverstryka denna rubrik, när betyg utfärdas för personer, som icke äro konfirmerade. Emellertid torde det vara klart, att det är två vidt skilda saker att äga kristendomskunskap och att vara konfirmerad. Och om det öfver hufvud är af någon vikt, att prästbetyget innehåller särskildt vitsord om kristendomskunskap, så väcker det berättigad anstöt, att de, som icke äro konfirmerade, blifva utan sådant vitsord, ehuru de kanske äga mycket god kristendomskunskap.

Det synes därför, som om man först borde taga i öfvervägande, huruvida det kan vara af någon vikt alls, att denna rubrik bibehålles. Den hade skäl för sig på den tid, då det låg i sakens natur, att alla barn skulle vid en viss ålder konfirmeras, och då det var för prästerskapet nästan omöjligt att annorledes än vid konfirmationsundervisningen utröna deras kristendomskunskap. Denna tid är emellertid nu förbi. Dels växer alltjämt skaran af dem, som icke konfirmeras, dels har i regeln

hvarje svensk man och kvinna numera ett skolbetyg med vitsord om kristendomskunskap. Detta skolbetyg är väl också vanligen underskrifvet af en präst i egenskap af skolrådets ordförande eller läroverksinspektör».

Kungl. förordningen den 6 augusti 1894 angående kyrkoböckers förande meddelar noggranna föreskrifter om innehållet i de betyg, som pastorsexpeditionerna hafva att på begäran för olika ändamål utfärda, och åtföljes af formulär för såväl kyrkoböckerna som de olika slagen af betyg. I formulären för församlingsboken och för flyttningsbetygen förekommer rubriken »kristendomskunskap», i församlingsboken öfver kolumnen 11. Enligt de för böckernas förande och betygens utfärdande gifna regler, hvilka åtfölja den kungl. förordningen, afse de vitsord, som med beteckningarna *a*, *b*, *c* eller *d* skola införas i denna kolumn, endast inom svenska kyrkan konfirmerade personer. Vid användandet af formulären för flyttningsbetyg (de enda denna förordning åtföljande formulär, i hvilka rubriken kristendomskunskap förekommer) har pastor enligt samma regler att med orden *god*, *godkänd*, *försvarlig* eller *svag*, motsvarande de föreskrifna beteckningarna i församlingsboken, anteckna vitsordet i kristendomskunskap eller, om personen, för hvilken betyget utfärdas, icke är konfirmerad inom svenska kyrkan, eller om han tillhör ett främmande trossamfund, anteckna sådant äfvensom i sistnämnda fall samfundets namn, samt i dessa fall öfverstryka bland annat raden 7, i hvilken rubriken »kristendomskunskap» förekommer. Detta sistnämnda förfarande (att öfverstryka rubriken), hvilket motionären anser vara »en vidt utbredd och sannolikt allmän sed bland prästerskapet», grundar sig således på tydlig föreskrift i en gällande förordning.

Vitsordet i kristendomskunskap kan stundom hafva en viss kyrklig betydelse, såsom varande af behovet påkalladt vid den enskilda själavården. Men därjämte är detsamma under bestående förhållanden af särskild vikt i judiciellt hänseende, nämligen då vittnesmål skall afläggas af för domstolen okänd person. Enligt kungl. resolutionen den 7 augusti 1753 kan nämligen domaren, när han finner »den, som vittna skall, vara okunnig i kristendomen, förut förvisa honom till prästerskapet att förhöras och under rättas». I de uppgifter, som enligt kungl. kungörelsen den 30 mars 1901 skola af prästerskapet meddelas angående häktades lefnadsomständigheter, skall ock enligt föreskrifvet formulär vitsord i kristendomskunskap upptagas, och gäller om dessa uppgifter bland annat följande anvisning: »Allenast de i kyrkobok antecknade förhållanden må uppgifvas. Förekommer ej uppgift, som bör meddelas, öfverstrykes rubriken».

Det finnes således tillfällen, då ett vidsord i kristendomskanskap är af vikt, och då detsamma icke i något fall lärer kunna skada, anser sig utskottet ej böra föreslå skrifvelse om eventuellt uteslutande af rubriken »kristendomskanskap» ur de få formulär, i hvilka den ännu förekommer.

Motionären har ej heller bestämdt förnekat önskvärdheten af att ifrågavarande vitsord borde kvarstå. »Men om», säger han, »det kan finnas vara af någon vikt, att i prästbetyget ett sådant vitsord står, synes det böra förekomma äfven i de icke konfirmerades betyg. Och då är väl rimligast, att under rubriken kristendomskanskap antecknas, att vederbörande »vid afgang från folkskola» eller vid »avgång från den eller den klassen» af allmänt eller privat läroverk eller seminarium erhöi det eller det betyget i nämnda ämne».

Vid öfvervägande häraf har utskottet funnit den frågan förtjäna tagas under ompröfning, på grund af hvilka föreskrifter ett sådan vitsord skulle kunna inflyta i flyttningsbetyget. Inom utskottet har det förslaget framställts, att i församlingsboken kunde uppläggas en särskild kolumn för det vitsord i kristendomskanskap, som erhållits vid afgang från folkskolan. Genomförandet af detta förslag torde dock möta ganska stora praktiska svårigheter. Först och främst fordrar rättvisan, att i så fall i denna kolumn infördes icke allenast vitsorden vid afgang från folkskolan, utan äfven vitsorden vid afgang från olika klasser af allmänt eller enskildt läroverk. Men för ernående af detta mål blefve det nödvändigt att ålägga hufvudlärarne vid folkskolorna och rektorerna vid läroverken att meddela pastorsexpeditionerna utdrag ur examenskataloger och enskilda afgangsbetyg, hvilket enligt utskottets uppfattning vore en väl vidlyftig apparat för det resultat, som skulle komma att vinnas. Ty icke ens härigenom skulle alla okonfirmerade, som hunnit öfver konfirmationsåldern, komma i åtnjutande af förmånen att få ett vitsord i kristendomskanskap antecknad i sina flyttningsbetyg, enär en del af dem måhända endast i hemmen åtnjutit kristendomsundervisning. Emot införandet i vare sig församlingsboken eller flyttningsbetygen af andra vitsord i kristendomskanskap än de nu föreskrifna kan dessutom med fog anmärkas, att dessa vitsord alls icke blefve med hvarandra jämförliga, enär t. ex. ett betyg kunde vara gifvet vid afgang från folkskola och ett annat vid afgang från högre klass af allmänt läroverk. Härtill

kommer, att hvar och en, som i behörig ordning afgått från folkskola eller annan undervisningsanstalt, vid denna afgång erhållit ett betyg, som upptager vitsord i kristendomskunskap, och af hvilket han vid förefallande behof bör kunna begagna sig med samma gällande kraft, som om nämnda vitsord funnes antecknad i flyttningsbeviset.

På grund af dessa skäl finner sig utskottet icke kunna i *allmänhet* förorda ett obligatoriskt införande i församlingsboken och flyttningsbetygen af andra vitsord i kristendomskunskap än de nu föreskrifna.

Däremot anser utskottet, att rättighet kunde medgifvas för den, som så önskar, att vid uppvisandet af det betyg, han erhållit vid afgång från folkskola eller annan undervisningsanstalt, få sitt vitsord i kristendomskunskap antecknad i kolumn 14 af församlingsboken med hänvisning till det undervisningsstadium, vitsordet gäller.

Det finnes emellertid en grupp af okonfirmerade, för hvilken utskottet särskildt anser, att närmare bestämmelser böra meddelas om anteckning i församlingsbok och prästbetyg af deras vitsord i kristendomskunskap. Denna grupp utgöres af sådana, som väl genomgått konfirmationsskolan, så att de af prästerskapet kunnat förklaras berättigade till konfirmation, men ej velat deltaga i själfva konfirmationsakten. I gällande förordning lämnas ingen anvisning om anteckning i församlingsboken och i prästbetygen af det vitsord i kristendomskunskap, som dessa barn kunnat erhålla vid avslutad konfirmationsundervisning, och dock har ett sådant vitsord för dem blifvit af särskild vikt genom lagen af den 13 maj 1898, som ger dem rättighet till kyrklig vigsel, ifall de åtnjutit konfirmationsundervisning af präst inom kyrkan och af denne funnits beredda att efter undergången konfirmation få tillträde till Herrens heliga nattvard.

Utskottet, som anser med billighet och rättvisa öfverensstämmande, att för dessa okonfirmerade de vitsord i kristendomskunskap, som de erhållit i konfirmationsskolan, införas i församlingsboken och prästbetygen, hemställer därför med anledning af herr P. P. Waldenströms ifrågasvarande motion, att Andra Kammaren må för sin del besluta,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t taga i öfvervägande, huruvida och i hvad mån förändrade bestämmelser beträffande sättet för antecknandet i prästbetyg af vitsord om kristendomskunskap kunna vara af nöden.

Till denna hemställan har Andra Kammaren lämnat bifall.

Då jämväl utskottet finner anledning att i omförmälda afseende begära utredning, hemställes,

att Första Kammaren måtte biträda Andra Kam-
marens beslut.

Stockholm den 15 maj 1903.

På utskottets vägnar:

GUST. TAMM.
